

ARTE PLASTICE, DECORATIVE ȘI DESIGN

FINE, DECORATIVE ARTS AND DESIGN

SALVGARDAREA PANOULUI DIN MOZAIC ARTA (ATRIBUTELE ARTEI), AUTOR MIHAI BUREA: ATRIBUT DE VALORIFICARE A PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL

SAFEGUARDING THE MOSAIC PANEL ART (ART ATTRIBUTES), AUTHOR MIHAI BUREA: ATTRIBUTE FOR THE VALORIZATION OF THE NATIONAL CULTURAL HERITAGE

ION JABINSCHI¹,

master în arte plastice, lector universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
doctorand, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă
<https://orcid.org/0000-0002-4265-5908>

CZU 738.5:744.8

DOI: <https://doi.org/10.55383/amtap.2022.1.18>

Autorul pune în discuție problema păstrării și reamplasării/remontării unei opere de artă monumentală inclusă în lista valorilor de patrimoniu național– panoul din mozaic „Arta (Atributele artei)”, realizat de artistul plastic Mihai Burea (1972) pe fațada clădirii fostului Palat de Cultură al Sindicatelor, sectorul Râșcani din Chișinău, demontat în 2018, în urma demolării blocului. Importanța panoului din mozaic este potențată de statutul imaginii, ca produs al unei interacțiuni între emițător și receptor și, în același timp, ca loc de trecere către mentalitatea care a generat-o, ca obiect de reprezentare și ca obiect-mijloc de transmitere/comunicare a unui mesaj înscris/implicit genului.

Cuvinte-cheie: mozaic, panou mozaical, mediu urban, operă de artă, patrimoniu cultural

The author discusses the issue of preserving and relocating / reassembling a monumental work of art, included in the list of national heritage values - the mosaic panel „Art (Attributes of Art)”, made by the artist Mihai Burea (1972) on the facade of the former Palace of Culture of Trade Unions, Rascani sector in Chisinau, dismantled in 2018, following the demolition of the block. The importance of the mosaic panel is enhanced by the status of the image, as a product of an interaction between the sender and receiver and, at the same time, as a place of transition to the mentality that generated it, as an object of representation and as an object-means of transmission/communication of a written message/implicit to the genre.

Keywords: mosaic, mosaic panel, urban environment, work of art, cultural heritage

Introducere

Cercetarea noastră² s-a axat pe relațiile între natura imaginilor și percepția spațiului vizual al unei opere de artă, anume a panoului din mozaic *Arta (Atributele artei)*, înregistrat în *Registrul național al monumentelor de for public*, care a fost demontat din cauze obiective, pentru ca mai apoi să fie reamplasat într-un alt loc/spațiu. Investigația pune în discuție stabilirea/determinarea acțiunilor specifice percepției vizuale și argumentează necesitatea valorificării patrimoniului cultural național. Având o im-

1 E-mail: ionjabnischi78@gmail.com

2 Cercetarea întreprinsă este o continuare-completare a lucrării științifice publicată în anul 2018 [1].

portantă valoare în existența umană, datorită formelor, mijloacelor și materialelor folosite pentru durabilitatea artistică în timp, arta *mozaicului* reprezintă o sursă a spiritualității estetice a mediului ambiant.

Conform scopului urmărit, vom analiza descrierea procesului care urmează să fie realizat și care constituie o mostră a unei specii de artă plastică ce se află pe cale de dispariție, dar și a unei epoci ce face parte din trecutul Chișinăului. Natura imaginilor și relațiile lor de reprezentare ne fac să *percepem imaginea* ca un model al realității reprezentat de spațiul compozițional al panoului. Vom interpreta natura imaginilor vizuale din perspectiva modului în care sunt realizate și a acțiunilor ce vor produce procese vizuale asupra contemplatorilor ei.

Prezentând elementele constitutive, vom analiza diferite aspecte ale aceluiași fenomen/proces exprimat în viziunea creatorului. Prin arta de *reamplasare* a imaginii pe perete se presupune o abstractizare a logosului imaginii, o transfigurare plastică a realului, care poate fi realizată prin respectarea tehnicilor și tehnologiilor de executare a mozaicului și limbajului plastic utilizat.

Reamplasarea panoului din mozaic *Arta (Atributele artei)* va fi un indicator concret al unei epoci, exteriorizate prin imagini care poartă elemente spirituale ce aparțin și artistului, și timpului în care acesta a creat. Continuând tradiția neamului nostru, pictorii-monumentaliști dezvăluie o nouă viziune asupra *mozaicului*, într-o nouă epocă.

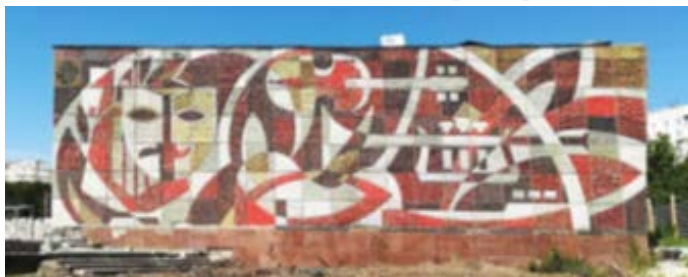
Alături de tematică, personaje și tehnică de lucru, spațiul pictural este un element component al imaginii plastice. El nu este cel real, cel perceput din realitatea înconjurătoare, pictura monumentală având rolul de a crea un spațiu artificial diferit de cel din realitate, construit pe o suprafață plană a peretelui. Acest spațiu artificial poate fi redat cu ajutorul perspectivei lineare sau geometrice, aeriene sau cromatice, al perspectivei combinate (lineare și cromatice), perspectiva devenind instrumentul prin care pictorii construiesc spațiul pictural și redau iluzia vizibilului.

Descrierea dată a procesului de reamplasare a panoului mozaical va servi și drept exemplu practic/ghid metodologic pentru studierea tehnicii și tehnologiei mozaicului, precum și dezvoltării *percepției vizuale*, a reprezentării ideilor receptate în creațiile studioșilor din învățământul artistic universitar.

Soarta panoului din mozaic *Arta (Atributele artei)*

Panoul din mozaic *Arta (Atributele artei)*, a fost realizat de Mihai Burea (1972) (**Figura 1**) pe fațada clădirii din strada Kiev, nr. 7 din Chișinău (fostul Palat de Cultură al Sindicatelor, sectorul Râșcani) (**Figura 2**). Acest edificiu a fost demolat în vara anului 2018, iar panoul a fost demontat și conservat pentru a fi reamplasat în alt spațiu.

Figura 1. Panoul din mozaic *Arta (Atributele artei)*, realizat de Mihai Burea (1972), rămas după demolarea edificiului. Vederea fațadei principale.

Sursa: foto Igor Caprian, 20.08.2018.

Figura 2. Palatul de Cultură al Sindicatelor deschis în anul 1972. Vedere centrală, peretele de est (fragment).

Sursa: revista *Capitala*, 24 aprilie 2018 [2].

Despre soarta mozaicului s-a menționat într-un material în cadrul emisiunii *Механизм действия (Mecanismul acțiunii)* din 6 octombrie 2018, realizat de jurnalista Elena Levițkaia-Pahomova la canalul NTV-Moldova, care a și dat alarma în apărarea monumentului, organizând mai multe acțiuni sociale, în care a fost pusă problema păstrării acestei opere de artă monumentală.

Reprezentanții Ministerului Culturii au condamnat emiterea de către Primăria mun. Chișinău a *Certificatului de Urbanism* pentru proiectarea unei noi clădiri, proiectul nefiind aprobat de instituția de profil [3]. Potrivit relatării făcute de către șeful Cabinetului Ministrului Educației, Culturii și Cercetării (de atunci), Gh. Postică, în timpul negocierilor cu firma de construcții s-a constatat că proiectul elaborat și realizat de investitor avea parametri complet diferiți și nu prevedea un *panou de mozaic* [3]. În urma acestui fapt, organele de resort s-au autosesizat și au constatat că *mozaicul* este inclus, ca obiect de artă, în *Registrul monumentelor de for public ale Republicii Moldova ocrotite de stat*. Anume *mozaicul*, nu clădirea în ansamblu. Drept urmare, demolarea clădirii a fost oprită, luându-se decizia de *demontare și păstrare a panoului mozaical* cu suprafața totală de 230 m². Noii proprietari ai viitorului edificiu (centrul comercial supermarketul *Kaufland*) au acceptat finanțarea lucrărilor de păstrare și reamplasare a monumentului.

Necesitatea executării lucrărilor a fost impusă de următoarele condiții:

- clădirea Palatului de Cultură al Sindicatelor, pe care a fost amplasat *panoul de mozaic*, a fost demolată în vederea edificării unei noi construcții cu o altă destinație;
- *panoul din mozaic* nu a putut fi demolat, deoarece are statut de monument protejat de stat, înregistrat cu nr. 300 – *Mozaic pe fațada centrală și laterală a sălii de cinema a Palatului Republican de Cultură a Sindicatelor din str. Kiev, nr. 7, or. Chișinău*, în *Registrul monumentelor Republicii Moldova*, și aprobat ca atare prin *Hotărârea Parlamentului nr. 1531-XII din 22.06.1993*; *mozaicul* poate fi reamplasat pe noua construcție sau transferat pe un alt edificiu sau alt loc din oraș;
- deși constituie o mostră a unei specii de artă plastică ce se află pe cale de dispariție, dar și a unei epoci ce face parte din trecutul Chișinăului, societatea civilă dorește conservarea acestei *opere de artă*, care de-a lungul anilor a reușit să devină un element de referință culturală, precum și un reper spațial pentru chișinăuieni.

Conform Planului urbanistic general al orașului (aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 68/1-2 din 22.03.2007), imobilul era amplasat în nucleul istoric al Chișinăului, inclus cu nr. 308 în *Registrul monumentelor ocrotite de stat, aprobat prin HP nr. 1531/1993*; *mozaicul are statut de Monument de for public (cocl: C-A-md-T17)*, înscris în *Registrul național al monumentelor de for public*, aprobat prin Legea nr. 148/2018. Proiectul de reamplasare a *operei de artă plastică* monumentală, *mozaicul Arta*, preconizează atât modalitatea de amplasare pe fațada construcției auxiliare (02) a Teatrului de Operă și Balet *Maria Bieșu*, situat în Chișinău, sectorul Buiucani, bl. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 152, cu nr. cadastral 0100519.229.02, cât și amenajarea spațiului adiacent în vederea armonizării lui vizuale, stilistice și cromatice cu *mozaicul* nou instalat. Documentația arhitecturală însoțită de tema-program (întocmită de beneficiar și proiectant, aprobată de administrația publică locală) și avizele Agenției pentru Supraveghere Tehnică, Agenției de Mediu, Consiliului Național al Monumentelor Istorice, Consiliului Național pentru Monumente de For Public, au fost prezentate spre avizare arhitectului-șef al municipiului Chișinău, după examinarea la Consiliul arhitectural-urbanistic al municipiului Chișinău. La faza preliminară a fost prezentat planul general al obiectivului cu amenajarea teritoriului și soluțiile cromatice și, în final, a fost eliberat Certificatul de urbanism pentru proiectare nr. 519/20 din 05.NOV.2020, emis de Primăria mun. Chișinău prin care se permite amplasarea *mozaicului Arta*.

Reamplasarea *mozaicului* se va face ținând cont de rezolvarea spațial-volumetrică a noii construcții, respectând prevederile deciziei nr. 15/16 din 22.12.2017 cu privire la modificarea planului cadastral al terenului privat din str. Kiev, nr. 7, conform căreia nu se va periclita accesul pietonal.

Pentru elaborarea/realizarea proiectului propus (*Proiect de cercetare și fixare pentru reamplasarea și restaurarea panoului din mozaic la clădirea din str. Kiev, nr. 7, or. Chișinău*) a fost invitat unul dintre cei mai experimentați specialiști în domeniul lucrărilor de restaurare din Moldova, arhitectul Serghei

Garconița, care are la activ peste 35 de ani în domeniul lucrărilor de proiectare, construcție și management, dintre care 20 de ani în domeniul restaurărilor. A fost semnat *Contractul prestări servicii nr. 07/18 din 10.05.2018*, conform căruia mozaicul poate fi reamplasat pe noua construcție sau transferat pe un alt edificiu sau loc din oraș.

Astfel de lucrări de demontare, restaurare, reconstituire a picturii monumentale și, în special, a unui mozaic n-au mai fost realizate în țara noastră. La recomandarea reprezentantului Ministerului Culturii, Tudor Zbârnea, director al Muzeului Național de Artă al Moldovei, la realizarea acestui proiect a fost invitat să participe artistul plastic Valeriu Jabinski care, **în urma stagiului postuniversitar la Academia di Belle Arte di Brera** din Milano, Italia, **a obținut o temeinică pregătire atât practică cât și științifică în domeniul picturii murale**. V. Jabinski a format o echipă din cinci artiști plastici în domeniul artei plastice monumentale, toți cadre didactice la AMTAP: Octavian Romanescu, Igor Caprian, Nicolae Cupcea, Oleg Buga și subsemnatul [1 p. 81].

În urma discuțiilor cu arhitectul Sergiu Garconița, am constatat că lucrările de pregătire a peretelui auxiliar (construcția unui zid artificial, aflat pe strada Maria Cebotari ce aparține Teatrului Național de Operă și Balet *Maria Bieșu*) vor începe în luna martie 2022, iar lucrările propriu-zise pentru reamplasare/remontare a *panoului din mozaic* vor începe cu finisarea acestora, prin luna iulie 2022, fapt care ne-a bucurat și sperăm că va fi de bun augur.

Procedee tehnice de demontare și montare a mozaicului, etapele de lucru

După lucrările de proiectare pentru restaurarea, conservarea și reabilitarea *panoului din mozaic* [1 p. 81] s-au efectuat lucrările de fixare a mozaicului, ca în continuare să fie posibil de inițiat lucrările de demontare, prelucrare primară, conservare și depozitare a tuturor elementelor lui.

Întrucât este prima dată când s-a executat o astfel de lucrare și nu a existat un precedent, au fost folosite următoarele modalități de demontare:

1. Acoperirea părții exterioare a panourilor mozaicului cu grund de pătrundere adâncă pentru întărirea mortarului existent între elementele componente ale lui.
2. Fixarea exterioară prin fixarea pânzei de in cu clei de gelatină de 15%.
3. Demontarea pe panouri (bucăți) mai mici decât dimensiunea modulului (970x970 mm), din 970x485 mm în 485x485 mm, pentru a ușura procesul de demontare și a diminua pierderile.
4. Curățarea și îndepărtarea reziduurilor de mortar de pe partea din spate a modulelor *mozaicului*.
5. Acoperirea cu grund de pătrundere adâncă pentru întărirea mortarului existent între elementele componente (smalt, tesselle) ale panourilor *mozaicului*.
6. Consolidarea panourilor de mozaic (sau părților lor) prin aplicarea unui strat de clei pentru teracotă (mozaic) cu o grosime de 1,5 cm, armat cu plasă din fibră de sticlă, pe suprafața de 230 m².
7. Așezarea panourilor de mozaic sau a părților lor, demontate, pe păleți și depozitarea pe durata finalizării lucrărilor de demolare și construcție.
8. Montarea și restaurarea elementelor (pieselor) ce lipsesc și sunt deteriorate în procesul asamblării panoului de mozaic pe noul edificiu.

După demontarea *panoului din mozaic*, numărul pieselor (tesselle-lor) lipsă a crescut, astfel schimbându-se și suprafața totală a pierderilor. La data relevării mozaicului au fost înregistrate următoarele pierderi de mozaic:

- latura de est – 1579,50 dm²;
- latura de nord – 9116,37 dm²;
- latura de sud – 2091,70 dm²;
- suprafața totală (S) – 12787,57 dm².

La prima etapă de demontare s-a realizat:

- Montarea schelelor cu înălțimea de 8 m și lungimea de 36 m (21 m – fațada principală (**Figura 3**), 13 m – peretele lateral din dreapta/partea de nord și 2,5 m – partea stânga/partea de sud), în așa fel

ca să se poată lucra nestingherit la toată suprafața panoului de mozaic și pentru a avea spațiu pentru păstrarea panourilor de mozaic demontate, până la evacuarea lor la nivelul solului; din aceste considerente, lățimea schelei a fost făcută de 1,5 m, pavată bine cu scândură, pentru siguranță și confort în lucru.

Figura 3. Aranjarea schelei pentru procesul de lucru la demontarea fațadei principale.

Sursa: foto Valeriu Jabinski, 15.10.2018.

Curățarea suprafeței mozaicului de praf.

- Întărirea patului mozaicului – mortarul, pe care a fost cules/strâns, prin metoda directă, mozaicul (cubulețele – tessalle de smalt, au fost aplicate direct pe perete, ceea ce dă un farmec deosebit vibrației cromatice, prin aranjarea cubulețelor de smalt sub diferite unghiuri și înălțimi, care vibrează diferit în orice perioadă a zilei sau luminii, care cade direct sau indirect, cu grund de pătrundere profundă în mortarul colorat care-l consolidează).

- Încleierea, pe suprafața fiecărui bloc al panoului (98x98 cm, 9604,00 cm²), a pânzei de in, cu adeziv din gelatină de 15%, care, după ce se usucă, menține structura blocului consolidat, iar la montare, prin umezire poate fi ușor înlăturat de pe suprafața mozaicului.

După montarea schelelor, având acces la nivelul de sus, s-a observat că la realizarea inițială a mozaicului nu s-a respectat tehnica de executare la toate nivelurile, ci doar la primele două de jos; peretele de bază n-a fost tencuit ulterior ca să fie uniform pentru aplicarea patului mozaicului, armat cu sârmă sau plasă, cu o grosime a mortarului de aproximativ 2,5 cm; din această cauză, patul mozaicului¹ a fost aplicat pe diferite grosimi, în unele locuri ajungând până la 10 cm, în altele fiind de doar 1,0 cm; respectivele momente tehnice au provocat dificultăți mari și, totodată, efort fizic suplimentar.

La demontare au apărut probleme tehnice: practic, fiecare jumătate de metru a necesitat aplicarea unei metode-tehnici speciale. Era necesar să se improvizeze în permanență, fiind binevenită experiența fiecărui participant în parte pentru soluționarea problemelor apărute.

O altă problemă tehnică și tehnologică a fost cea cu brâiele de beton, ce țineau planșeele edificiului de la nivelul întâi și cel al acoperișului, la înălțimea de 3,0 și, respectiv, 6,0 m, înconjurate cu cărămidă, care a servit drept cofraj la turnarea betonului între niveluri, fapt care a încetinit și mai mult procesul demontării, deoarece mortarul aplicat pe diferite materiale reacționează diferit.

În urma unei decizii comune a echipei și arhitectului, blocul de 98x98 cm a fost tăiat în patru, respectiv 49x49 cm, ca să se păstreze integritatea blocului. Fiecare bloc a fost numerotat conform proiectului (exemplu: nr. 1, respectiv, nr. 1.1, 1.2, 1.3; nr. 2 - 2.1, 2.2 etc.).

După tăierea cu *flexul* (mașină de șlefuire unghiulară), în spatele patului mozaical (la fiecare bloc) au fost făcute, cu ajutorul perforatorului, 6-7 găuri cu diametrul de 12-20 mm și adâncimea de 50

¹ Patul mozaicului – mortarul, de obicei, colorat cu nuanțe potrivite de culoare, pe care este/sunt aplicat/asamblate piețele mici de smalt, folosite pentru crearea panourilor decorative.

cm, în care se băteau pene de metal până la desprinderea fragmentului panoului (care avea o greutate aproximativă de 25-30 kg), pentru a fi decupat de pe zid.

Demontarea *panoului din mozaic* a început de sus în jos, câte un rând. După decuparea primului rând, de 50 cm, accesul de lucru la nivelul următor a fost limitat. Pentru a lucra liber cu instrumentele și mașinile necesare, dar și pentru a păstra integritatea blocurilor din mozaic, a fost necesar ca suprafața peretelui la nivelurile de mai jos să fie adâncită cu 10-15 cm.

După demontare (a câte cca 10 m²) blocurile au fost coborâte jos pe un trap improvizat din lemn, fiind aranjate într-o lădiță specială (**Figura 3**), după care a urmat etapa de curățare, conservare și păstrare.

Din cauza lucrărilor complexe și periculoase, atât din punct de vedere tehnic cât și fizic, dar și a lipsei de timp, n-am putut angaja mai mulți specialiști și nici studenții de la secția *Pictura Murală*, pentru a acumula experiența respectivă direct pe șantier. Însă la procesul remontării *panoului din mozaicului* îi vom încadra în această activitate.

Curățarea, conservarea și păstrarea mozaicului

Pentru curățarea blocurilor de *mozaic* la sol au fost instalate mese de lucru. Cu ajutorul flexorului a fost înlăturat tot ce era în plus, păstrând grosimea patului mozaicului (2-2,5 cm). După curățare, suprafața a fost suflată de praf cu ajutorul compresorului cu aer comprimat și acoperită cu grund de pătrundere/penetrare adâncă. Pentru întărirea suprafeței și o mai bună aderență se adăuga adeziv pentru exterior de o grosime aproximativă 7-9 mm. Pentru păstrare și o aderență mai bună la montare, adezivul a fost armat cu plasă din fibră de sticlă de 320 gr și gravat (**Figura 4**).

Figura 4. Proces de lucru la consolidare și conservare.

Sursa: foto Ion Jabinschi, 16.09.2018.

Apoi fiecare bloc a fost numerotat, conform proiectului. După uscare panourile au fost aranjate pe păleți din lemn câte șapte rânduri (7 m² fiecare), învelite cu carton și peliculă, pregătiți pentru transportare și depozitare [1 p. 82-83].

Pasul următor se va îndeplini la *remontarea și conservarea* propriu zisă a *panoului din mozaic*, la restaurarea detaliilor ce lipsesc sau care au fost deteriorate în procesul demontării panoului, conform proiectul de reamplasare (**Figura 5**).

Figura 5. Proiect de reamplasare a panoului din mozaic *Arta (Atributele artei)*.

Sursa: arhitect Serghei Garconița, 2020.

Concluzii

Pentru efectuarea unui asemenea proces complex și complicat de păstrare și conservare a operei de artă monumentală este necesar a stăpâni cunoștințe teoretice și abilități practice în domeniul picturii murale.

Procesul de *demontare, conservare și reamplasare* necesită cunoștințe profunde în tehnica *mozaicului*, în mânăuirea cu iscusință a sculelor electrice, foarte necesare pentru demontare și reamplasare, fiind binevenită practica fiecărui participant în parte în găsirea unui numitor comun în soluționarea problemelor ce pot apărea în procesul de demontare sau *reamplasare* a unei opere de artă monumentală.

Procesul de demontare a demonstrat că lucrul în echipă la asemenea lucrări de șantier complexe și complicate este necesar și trebuie educat la viitorii specialiști în domeniul picturii murale pentru *păstrarea și conservarea* patrimoniului cultural, în special, a compozițiilor monumentale executate în *tehnica mozaicului*, durabile în timp. De aici apare și interesul pentru practicarea picturii murale/monumentale și necesitatea de documentare în acest domeniu.

Compoziția *panoului din mozaic Arta (Atributele artei)* a lui M. Burea, unde au fost utilizate imagini ale atributelor artei (masca teatrală, vioara, harpa, frunzele de dafin), tratate într-o manieră decorativ-conceptuală, va redefini un spațiu ce aparține Teatrului de Operă și Balet *Maria Bieșu*. Formatul și modul în care lucrarea se va integra în ambient răspunde într-un mod fericit trebuinței de *estetic* și *artistic* al spațiului, devenind astfel centru de interes și oferind omului posibilitatea unor emoții și încântări estetice.

Arta mozaicului reprezintă o sursă a spiritualității estetice a mediului ambiant. Perspectiva teoretico-metodologică de creare/realizare a panoului, a procesului de salvagardare a acestuia, dezvăluie atât noi valori ale operei cât și acordă valoare științifică metodologiilor și tehnicilor aplicate la demontarea/remontarea panoului din mozaic *Arta (Atributele artei)*, precum și a unor astfel de opere de artă, confirmând necesitatea valorificării patrimoniului cultural național.

Referințe bibliografice

1. JABINSCHI, I., JABINSCHI, V. Conservarea panoului din mozaic „Arta” (Atributele artei) realizat de Mihai Burea. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. 2018, nr. 2 (33), pp. 78–84. ISSN 2345-1408.
2. Adio, Palatul de Cultură al Sindicatelor. [online]. In: *NOI.md*: [site]. 24 apr. 2018 [accesat 18 oct. 2018]. Disponibil: <https://noi.md/md/capitala/adio-palatule-de-cultura-al-sindicatelor-foto>.
3. Mozaicul rămâne! Panoul de pe Palatul de Cultură al Sindicatelor, transferat la Teatrul de Operă și Balet [online]. In: *NOI.md*: [site]. 12 oct. 2018 [accesat 18 oct. 2018]. Disponibil: <https://noi.md/md/societate/mozaicul-ramine-panoul-de-pe-palatul-de-cultura-al-sindicatelor-transferat-la-teatrul-de-opera-si-balet>.